

Lai zied Ignata Muižnieka kaktusi

Tikko saktausām kādu jubile-
ju brīstam, allaž iekristam kaut
kāda pārdomu un atmiņu virnu-
li. Loti gribas nostāties jubila-
ram blakus un pariecāties, ja
esī jaunāks, mazliet parūkt, ja
esī vecāks. Arī šoreiz, lasot ka-
lendāros, ka Ignatam Muižnie-
kam skaustā kā tādi uzmačīgi
dadži iekērušies anālī sešdesmit
gadī, gāži negrihot pasprūh:
«Nu lūk, mūsu draudzē kļūst
kuplāk!» Vārētū jau arī sa-
cit — kara draudzē — jo visvā-
rāk atmiņu saistās ap skarba-
jiem Tevijas kara gadiem, kad,
nolekājos kņeļos tēplī, bijām
tur, kur mūsu sirdsapziņa lika
būt.

Un es redzu būdu tā sauktajos
bādū purvos, kur mīlinās tā
sanktie redakcijas kņjnieki. Sā-
cies brīnīšhigs pavasaris, bet
sācijas pārāk strauji un pāris
dienās izlecinajis no krostiem
gan Lovati, gan citas upes, un
visi sakāri ar atzīmuguri pārtrū-
kušī, jo dubļu jūras un vienkār-
šās jūras nav ne izbraucamas,
ne iebraucamas. Ir tikai tas, ko
nakts melnumā mums no gaisā
nomet faklīe un nenogurdināmie
dioplakņi. Mēs esam otrajā cē-
lonā, un tāpēc mūsu sausņģ ir
pusplaukstas lielumā, un arī to
nesapņemam katru dienu. Gudro-
jam visādus fantāstiskus plānus
par pašapgādi. Tad padzirdam,
ka kilometrus divdesmit sōnis
esot sādā, kur no kolhozniekļom
varot notirgot kartupeļus. Bet
kas les? Dala no mums jau sā-
kusī egulnāts, protams, paitēt
jau vēl var, bet nekādi kartupe-
ļu nesēji viņi nav. Un tad, maz-
liet pabāries ar mums, no būdas
izslīd Ignāts Muižnieks. Tiesa,
arī viņam pašam seja nedaudz
uztākusī. Viņš tomēr dzīvēt. Ar
sirdsniģiem skatēnēm mēs pava-
dām izstādēnēšu karavīru, kas
īpatnējā Muižnieka soļī pāzūd
fīkļo saplaukušājos bērziņos un
alkņģos. Pēc divi dienām viņš
pārnes kartupeļus un doniņu
maizes. Un te man gribas parū-
nāt par kādu Ignata Muižnieka
jauku talantu — par viņa stās-
tīšanas mākslu. Klausoties, kā
viņam gājis šai pašapgādes odi-
sejā, mēs aizmiršam pārnestos
kartupeļus un sajūsmānāti abātā-
mies stāstītāja muļē. Tas ir va-
rens stāstis. Bet tā tas ir vien-
mēr, arī kad Ignāts Muižnieks
aizgājis korespondenta darīša-
nās, mēs viņu nepācietīgi gaidām
mājās, lai atkal un atkal dzirdē-
tu jaunus stāstus. Bet, kad ap-
trūkst jaunū, viņš atceras, kā

Ignāts Muižnieks ar dēlu Dzintaru un meitu Lilitu.
G. Janaiša foto

trīsdesmitajos gados kalpojīs uz
dzelzceļiem, kā spēlējis savu vi-
joli un kā no viņa brūnā uzta-
ka bijis redzams, kādas ir val-
kātāja dienas un nedienas. Par
brūna uzalka stāstu sajūsmās
Avids Grīguļis un visādi cen-
šas, lai Ignāts Muižnieks šo lā-
mu atdot viņam. Jā, katrs
Ignata Muižnieka stāstījums ir
galvā mutvārdu novele, kurās
nodarbību vēl pastiprina izteik-
smīgs žests un atbilstoša mimi-
ka.

Ignatū Muižnieku mēs pazī-
stam arī kā dedzīgu politizētā-
ju. Un es redzu kādu latviešu
strēlnieku atpūtas nama istabū,
kura nodotā no frontes atbrau-
kušo Jūlija Vanaga, Ignata
Muižnieka un šo atmiņu stāstī-
tāja rīcībā. Gulam mikstas un pa-
lagotās gultās, kas liekas tik
bezgala neparasīti! Lasām. Rak-
stām. Kādu dienu Ignatam
Muižniekam sākas kaislīga pole-
mika par vārdu izvēli. Par strī-
dus ābolu tapis Jūlija Vanaga
dzelzī izmantotais vārds — rā-
jums Ignāts Muižnieks apšaubā
ši vārda nepieciešamību un ar
nopietnu vaigu un šķēlību lau-
jā: Kas tas rājums tāds isti ir?
Vai tas ir no vārda — rāt? Jū-
lijs Vanags aizsvīstas un pār-
met savim oponentam valodas
nezināšanu, oponents — Jūlijam
Vanagam palvarību valodas lie-
tās ul. Un, kad parrunas pēc
pāris stundām beigušās, es ne-
vainīgi leprasos: bet kā tad isti
šis rājums jāroksta? Ar lielo
būtu, vai? Un polemika uzlies-
mo no jauna. Protams, kad šo
papēmlenu izmantoju otrreiz, abi
debatētāji izsviež mani no ista-
bas un man svētī jāsolās rājumu
vairs nepiemēnēt.

Protams, lai paraksturnū Ig-
natū Muižnieku kara gadēs, es

varētu pastāstīt arī skarbākas
epizodes, kas varbūt vēl uzka-
lāmāk parādītu rakstnieku kara-
viru, tādu pašu kā miljoniem ci-
tu drošsirdīgu un pašatziņdīgu
cinītāju. Bet domāju, ka pietiks.

Un tad 9. maijs.

Padomju tautām sākas jaunš
varondarbs — hīllerišu sagrau-
tās dzīves atjaunošana. Aktrai
tāji pēdāids arī mūsu rakstnie-
ki. Ignāts Muižnieks kļūst par
cvižnieku, raksta stāstus un fa-
bulas, raksta kritikas. Bet vaka-
ra stundās kaimiņi klausās, kā
Ignata Muižnieka istabā aizrau-
līgi skan vijole. Tā nav vairs
iesācēja spēle. Skan arī Pagant-
ni sarežģītie opusī.

Es neuzskaitīšu, kādus laik-
rakstus Ignāts Muižnieks vati-
jis; kādus izdevumus redģējis,
bet viens ir šķaidrs — arī viņa
pīckara gadī nav izsēti pa vē-
jam, ja runāsim par latviešu pa-
domju kultūras izaugsmi, mēs
runāsim arī par Ignatū Muižnie-
ku. Un vēl — mūsu jubilarā
portrets būtu nepilnīgs, ja mēs
nepieminētu pašu jaunāko kais-
lību, kas viņu sagrābust līdzīgi
Honkongas gripai vai maiārijai.
Tikai ieklausieties, un jūs dzir-
dēsīt, ar kādu cieņu, un ne tikai
Padomju Latvijā vien, par Vei-
denhauma ielas kaktusu audzētā-
ju Ignatū Muižnieku runā viņa
kaislības brālī un māsas! Viņa
kaktusu kolekcijā ir simtiem šķir-
ņu, un kādu gan eksemplāru tur
nav — gan pūkaini, gan adātai-
ni, gan gludi kā papēži, gan
zaļi, gan sarkani...

Ignatam Muižniekam sešdes-
mitū gadū.

No visas sirds vēlēsim, lai
katru gadu viņa kaktusiem bū-
tu lielais ziedēšanas laiks!

VALDIS LUKSS